

Bemærkninger til foranstaaende Lovforslag.

Den nugældende Udstykningslovgivning har et dobbelt Djemed. Den tilsigter dels at gjøre det muligt for Staten at føre den fornødne Kontrol med Delingen af de faste Ejendomme af Hensyn til de paa disse hvilende Skatter og Afgifter, dels har den det Formaal i Samfundets Interesse at forhindre, at alle de større faste Ejendomme forsvinde og deles i smaa Parceller. Det første opnaar den ved at foreskrive, at enhver Deling af en fast Ejendom for at være gyldig skal approberes af Staten, det sidste ved at fastsætte, at visse Ejendomme kun maa deles saaledes, at der bliver en Hovedparcel af en vis Størrelse tilbage.

Opriindelig stod det enhver frit for at dele og udparcellere sin Jord, som han selv vilde. Først i Forordningen af 13de Maj 1769 træffer man Bestemmelser, der have det Formaal at regulere Udstyknngen. Denne Forordning bestemmer nemlig dels, at en Selvejerbondegaard kun maa deles, naar Gaarden — efter Bondens eget Skøn — er af den Størrelse og Bestaafenhed, at flere Familier sig derpaa kunne ernære, dels at den i Anledning af en saadan Udstykning nødvendige Fordeling af Hartkornet skal foretages af det offentlige, „paa det deraf kan erfares, hvad saadan en Parts Ejer har at svare af de Gaarden paalagte Skatter, Kontributioner, Afgift og anden Byrde“. En egentlig Udstykningslovgivning fik man dog først ved Plakaten af 2den August 1786, der dels foreskriver, at der ikke maa afsendes Parceller fra en Selvejergaard, medmindre det for Rentekammeret er godtgjort, at den tilbageblivende Hovedparcel er tilstrækkelig til at ernære en Gaardmandsfamilie, dels fastsætter, at ingen Afhændelse af Parceller af en fast Ejendom maa finde Sted, førend Ejendommens Hartkorn efter behørig Opmaaling og Takskation af en Landinspektør er bleven fordelt mellem Parcellerne, og denne Fordeling er bleven approberet af Rentekammeret. Plakatens § 3 foreskriver derhos, at intet Støde paa en saadan Parcel maa antages til Tingløsning, førend det af vedkommende Amtmand er blevet forhønet med Paategning om, at intet er til Hinder for Udstyknngen. I Forbindelse hermed fastsætter Plakaten af 26de November 1800, at den Hovedparcel, der ved Udstyknngen af en Selvejerbondegaard

skulde blive tilbage ved Gaarden, ingenstunde maatte faa et mindre Tilliggende end 2 Tdr. Hartkorn, medmindre alle Parcellerne enten bebyggedes eller henlagdes til jordløse Huse.

En mere detailleret Udstykningslovgivning blev givet ved Forordningen af 25de Juni 1810, der ophæve de fornævnte Plakater af 2den August 1786 og 26de November 1800. Med Hensyn til Bevaringen af Bøndergaardene bestemmer denne Forordnings § 1, at der ved Udstyknng af en Bøndergaard, der er ansat til mere end 2 Tdr. Hartkorn, til bestandig Vedligeholdelse med Bygninger og Beboere skal blive en Hovedparcel med mindst 2 Tdr. Hartkorn tilbage, og ved Udstyknngen af en beboet Jordlod af mindre Størrelse end 2 Tdr. men dog over 1 Td. Hartkorn, der ikke er en Del af en tilforn udstykket Gaard, en Hovedparcel af mindst 1 Td. Hartkorn, med mindre alle Parcellerne af en sliG Gaard eller Jordlod enten særskilt bebygges eller henlægges til forhen jordløse Huse. Ogjaa med Hensyn til den Fremgangsmaade, der skulde følges ved Udstyknngen af faste Ejendomme, blev der givet ny Regler ved Forordningen af 1810. Saaledes blev det her for første Gang foreskrevet, at der til Rentekammeret skulde indsendes et Kort over den hele Ejendom, medens der tidligere kun havde været Tale om Opmaaling. Endvidere indeholdt Forordningen af 1810 Bestemmelser om de Regler, der skulde følges ved Omdelinger af Fæstegods. Man kom imidlertid snart til det Resultat, at Forordningen af 1810 led af flere Mangler, og at navnlig dens Regler om det Hartkornstilliggende, der skulde blive tilbage ved Hovedparcellen, ikke fuldstændig gjorde det tilsigtede Djemed, at fikre en Gaardmandsfamilies Udkomme. Den da gældende Matricul af 1688 var omtrent 130 Aar gammel, og der var i dette lange Tidrum foregaaet betydelige Forandringer ved Landets Jorder. Paa mange Steder var Jordernes Godhed — paa Grund af flet Drift og lignende Aarsager — bleven saaledes forringet, at et Hartkornstilliggende af 1 å 2 Tdr. ikke var tilstrækkeligt til en Gaardmandsfamilies Ernæring. Paa andre Steder var Jordernes Godhed ved Opdyrkning blevet saaledes forbedret, at det var urimeligt at forlange, at der skulde blive et sa stort Hartkornstilliggende tilbage ved Gaar-